

Три години компенсаторни
плащания за биоземеделие по ОСП в
България: какво следва
след първичния бум в производството

Тенчо Христов, ФБЗ “Биоселена”

Основни етапи на биоземеделieto в България

- Първи етап – до 2000 година
- Втори етап – до 2007 година
- Трети етап - от влизането на България в ЕС до сега

1993 – 2000 г. трудното начало

- 1987 създаден е Агроекологичен център към АУ – Пловдив
- 1996 първи щанд за био зеленчуци на четвъртък пазар – Пловдив
- 1996 основана е фондация “Биоселена”
- 1998 детски храни ХИП – първият масово продаван био продукт в България
- Никакъв интерес от страна на държавата

2000 – 2008 г. – първите ЛЯСТОВИЦИ

- 2000 – създаване на национално био законодателство, въвеждане на национален знак за био продукти
- 2001 – Първи Национален празник на биологичното земеделие
- 2001 – първа реална сертификация на ферми в България
- 2002 – разработена е мярка за подпомагане на био земеделието по САПАРД
- 2003 – първо българско участие на BioFach

2000 – 2008 био-то е вече в магазините

- 2004 Биопродукт БГ – първи специализиран щанд в Централни хали София
- 2005 био храни за първи път в супермаркетите – вече се продават в пет търговски вериги
- 2007 био храни за първи път в магазини извън София – в Бъргас, варна Пловдив
- 2008 био бум – повече от 1500 магазина продават био продукти, три специализирани био магазина, био козметика, перилни и почистващи препарати

2008 – 2011

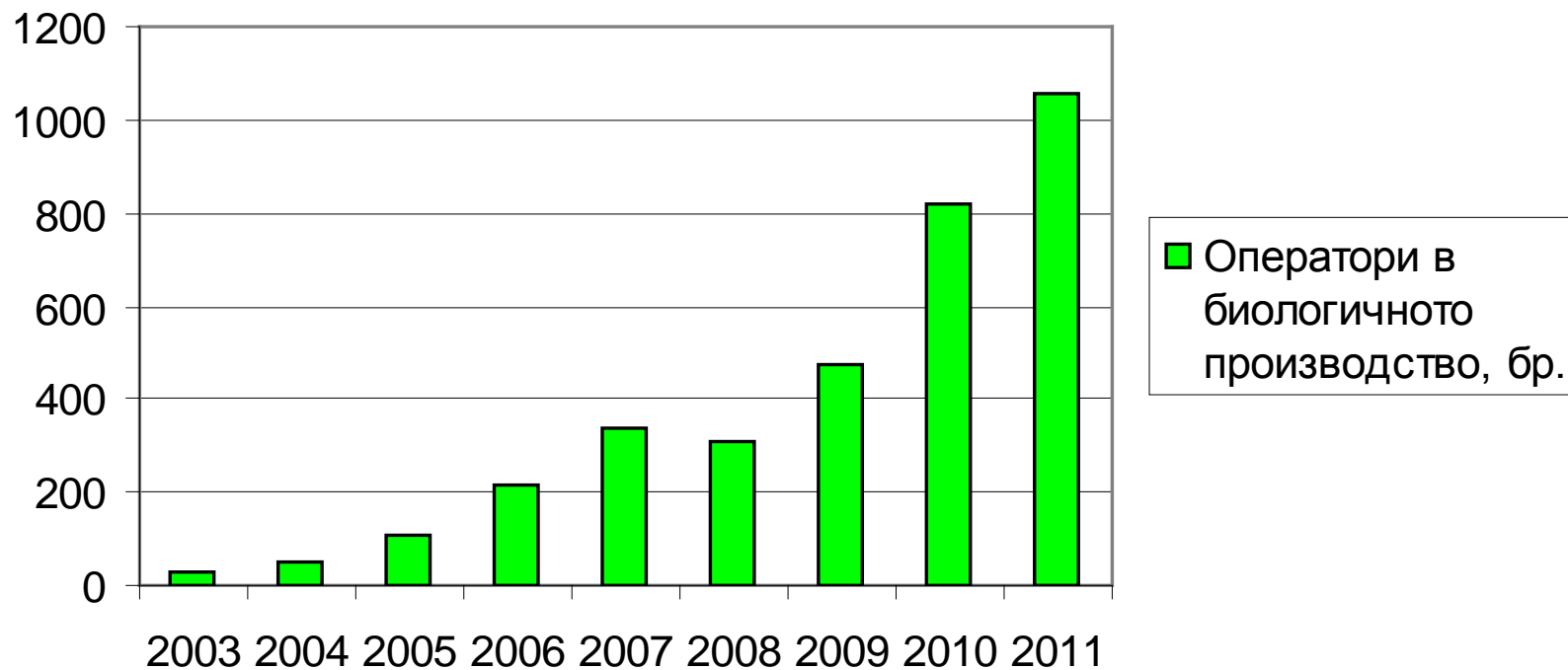
- пазара на био храни продължи да се разраства, особено осезателно в България
- био фермерите започнаха да получават компенсаторни плащания по мярка 214
- беше създадена асоциация на био фермерите
- беше създадена асоциация на търговците на био храни
- био земеделието в България започва да добива облик на реален икономически сектор

Статистика - растениевъдство

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Одобрени контролни органи, бр.	2	2	2	2	6	10	10	10	10
Оператори в биологичното производство, бр.	29	51	111	214	339	311	476	820	1 054
Общо култивирани площи (ха)	650	1113	2432	4 691	13 646	12 738	8 163	20 320	20 618
Постоянни ливади и пасища (ха)	-	-	-	-	-	2 486	1 843	3 611	4 491
Свободна земя/угар (ха)	-	-	-	1 261	1 578	1 438	1 783	1 716	1 513
Диворастящи култури (ха)	-	-	-	118 243	397 354	489 083	401 425	546 195	543 655

Брой оператори

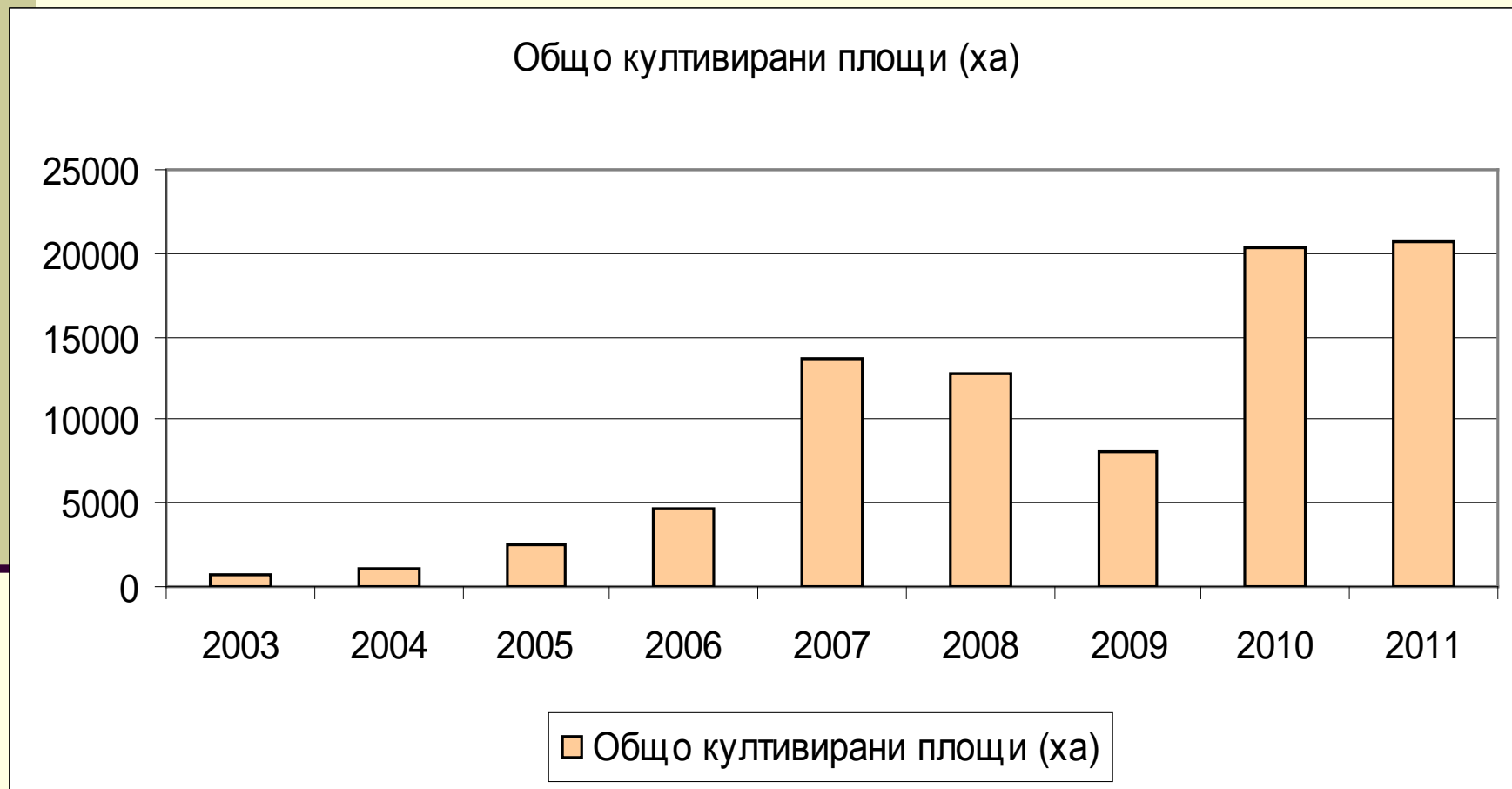
Оператори в биологичното производство, бр.

Площи в система на контрол

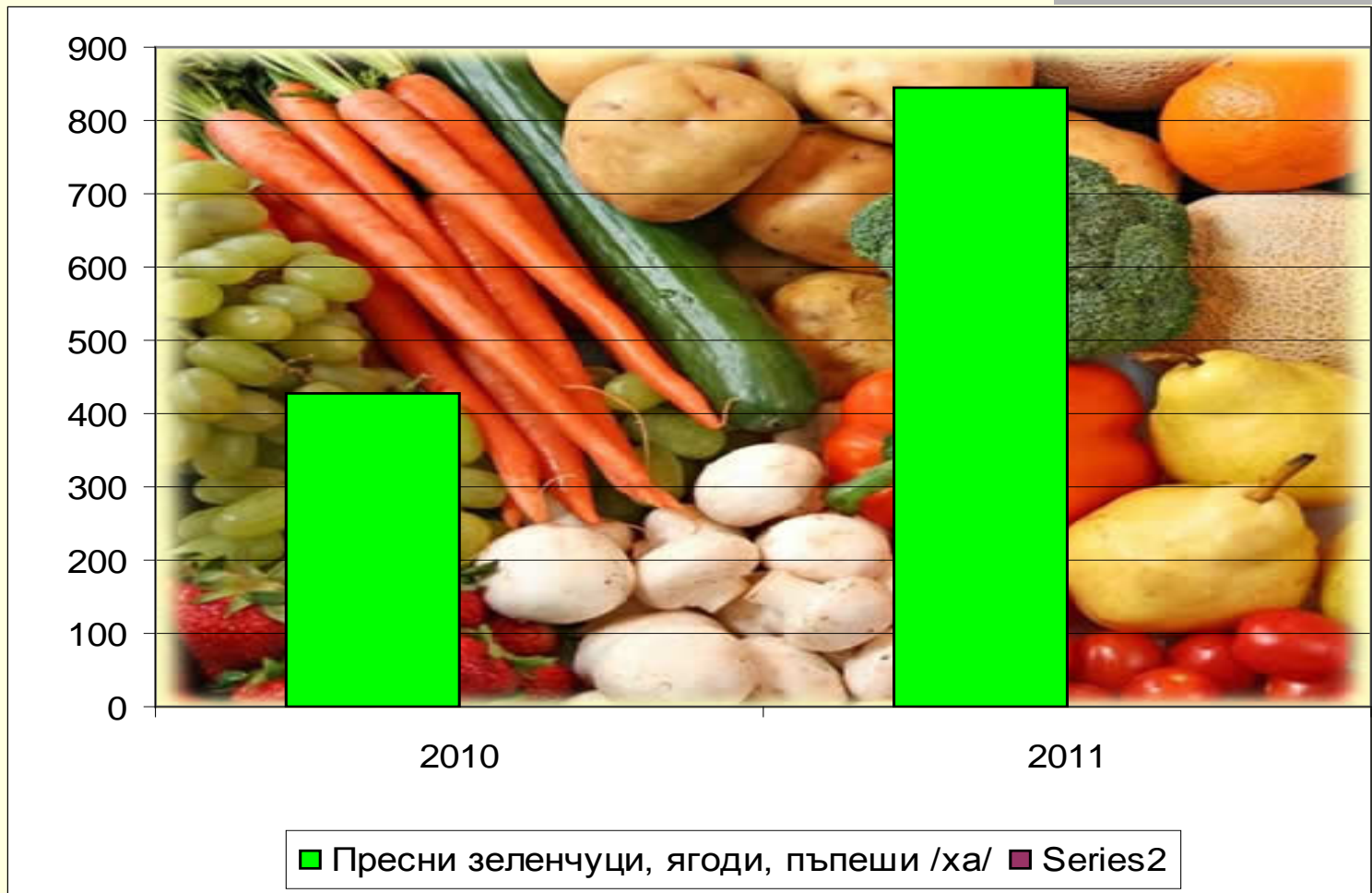
Култивирани площи

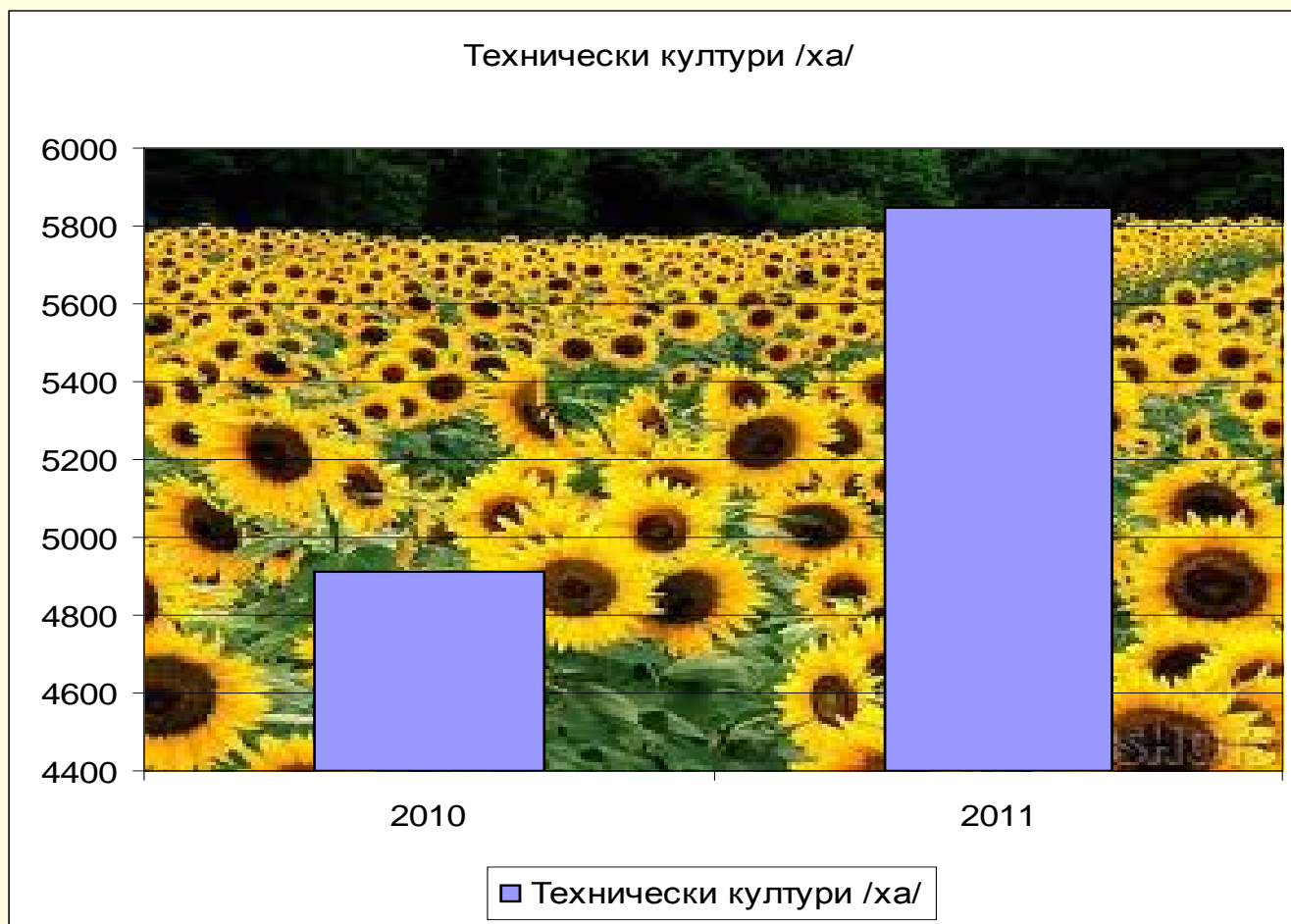
Житни култури

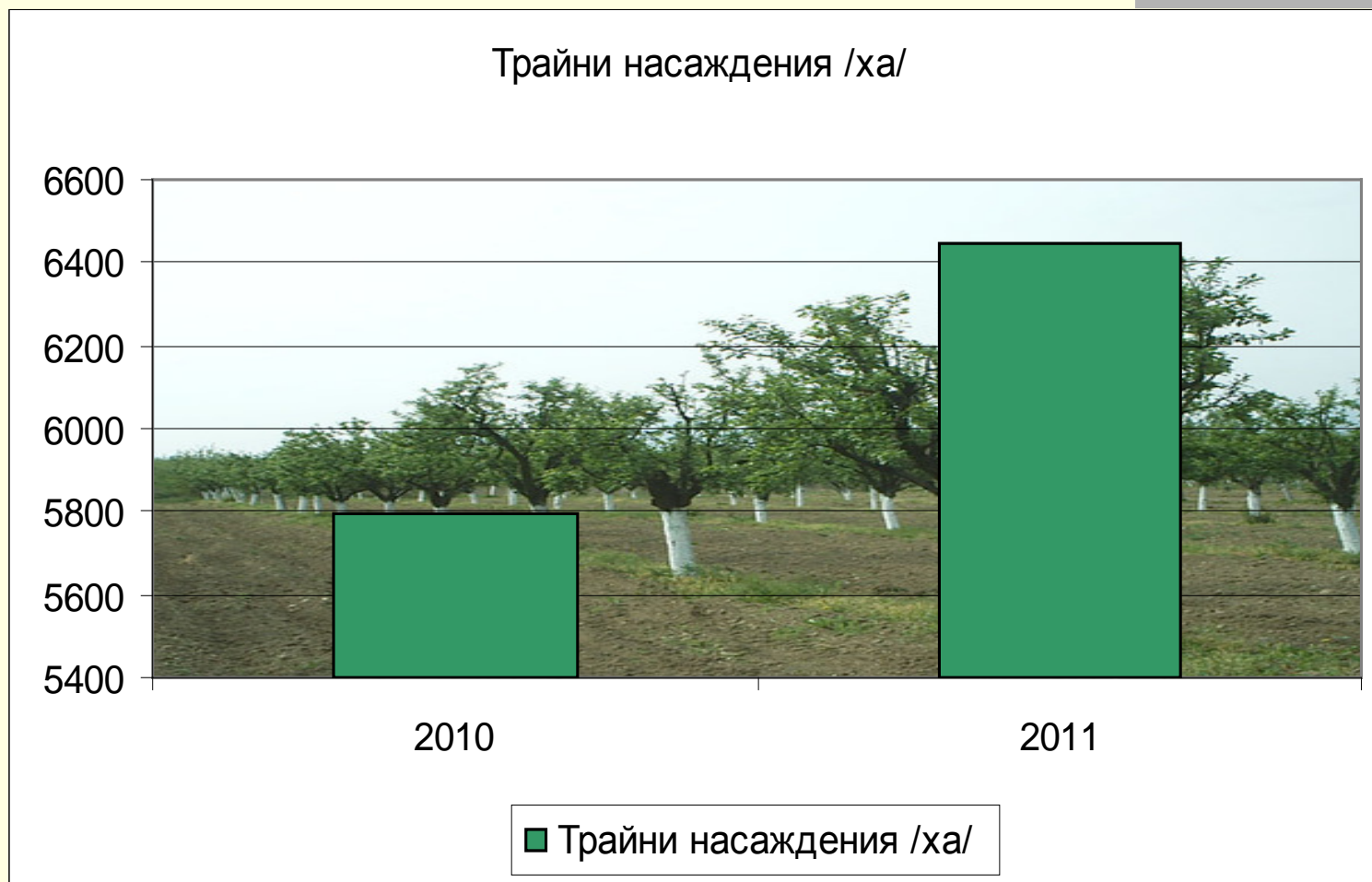
Зеленчуци, ягоди, пъпеши /ха/

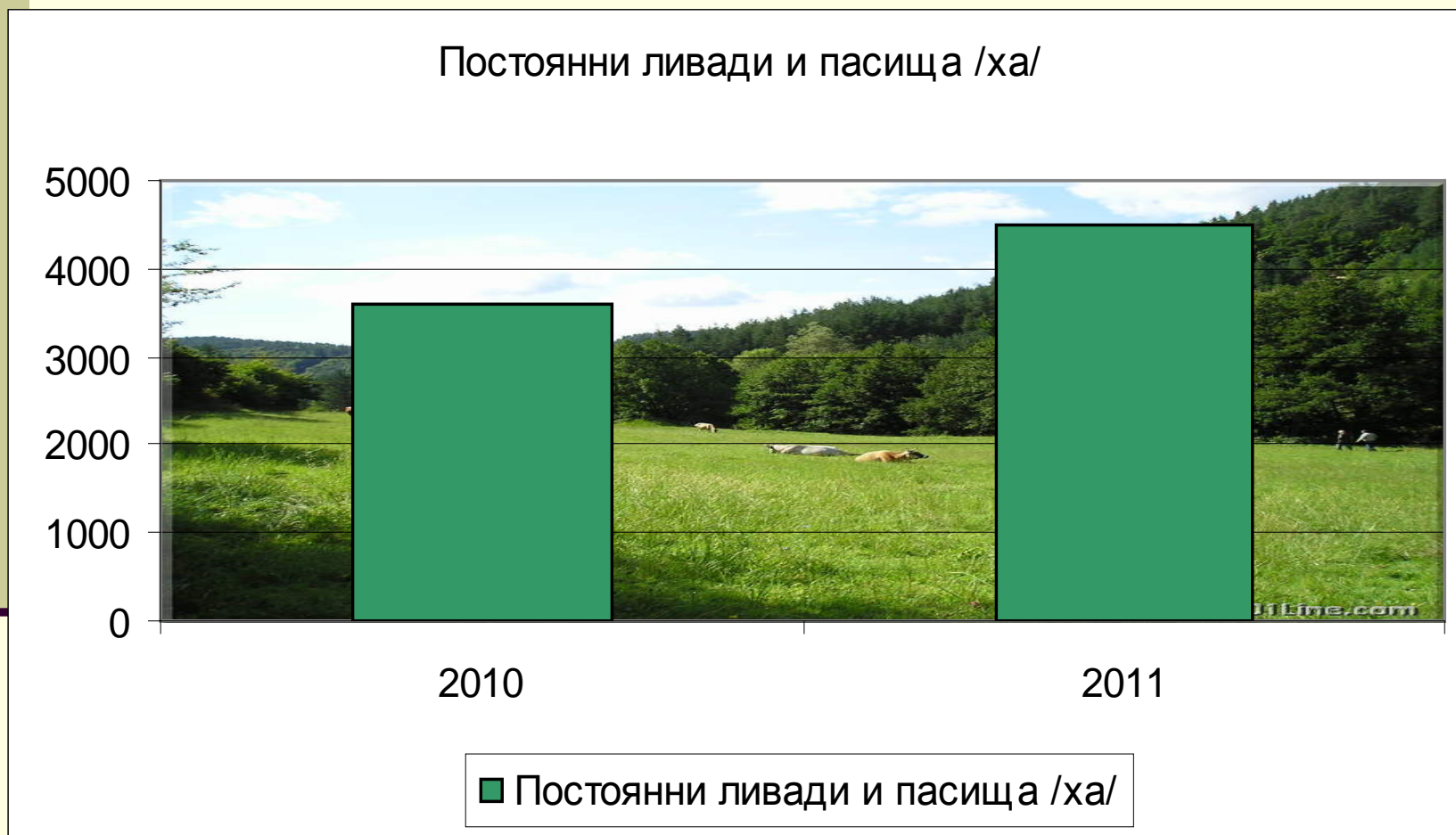
Технически култури

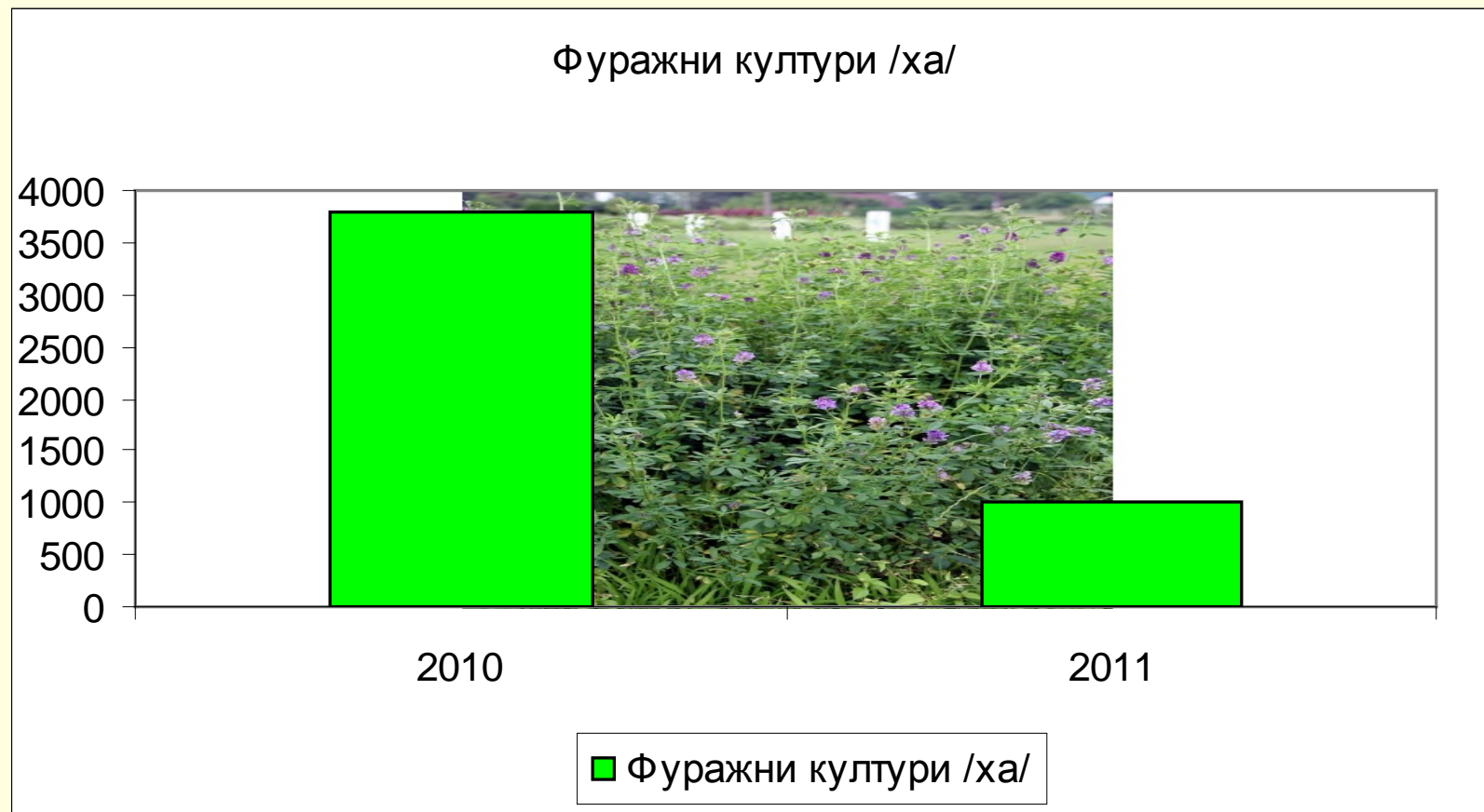
Трайни насаждения

Постоянни ливади и пасища

Фуражни култури

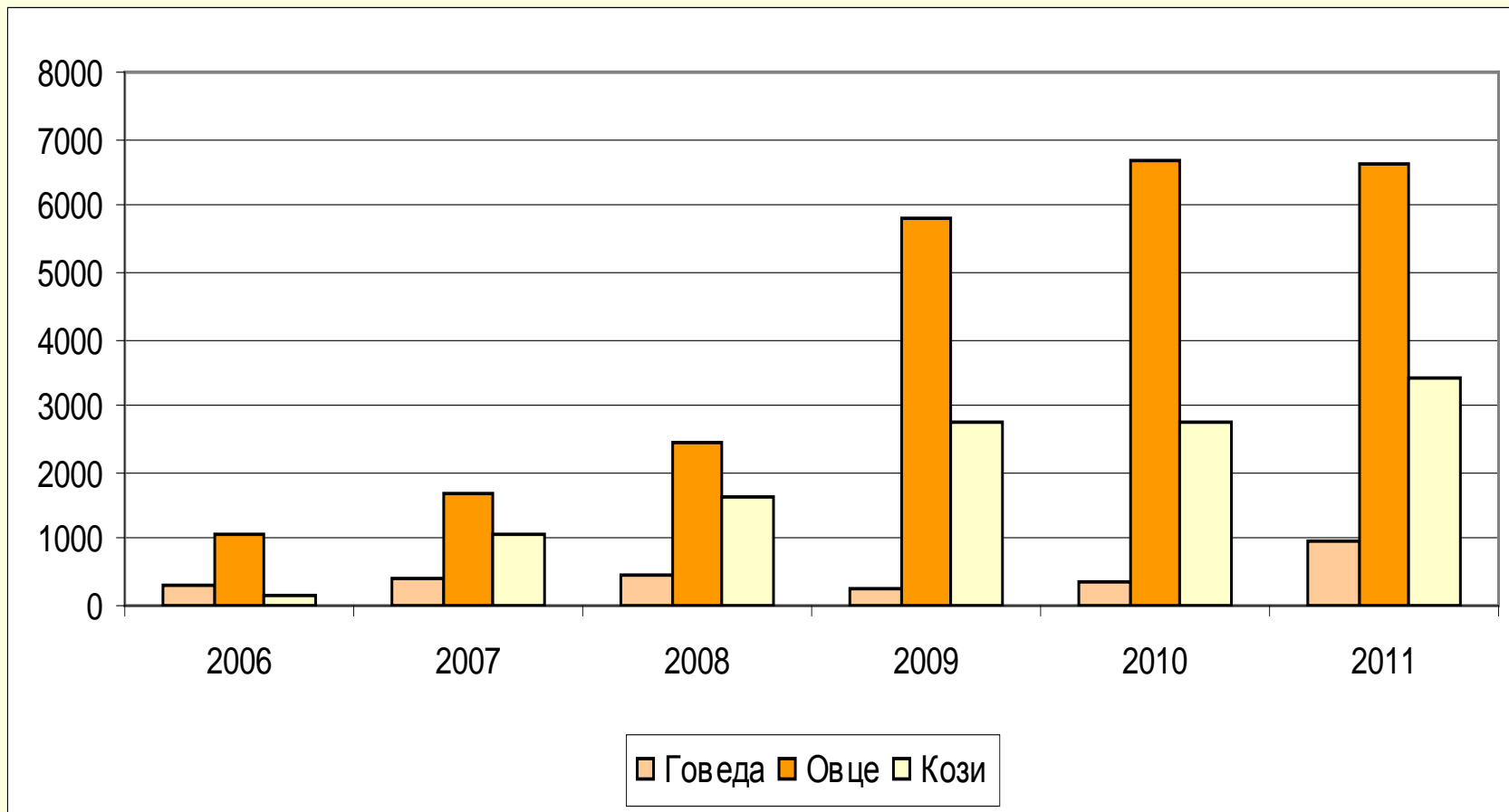
Диворастящи видове

Статистика животновъдство

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Говеда	329	395	470	272	364	976
Овце	1 054	1 690	2 471	5 831	6 698	6 648
Кози	131	1 058	1 624	2 732	2 773	3 397
Пчелни семейства	33 981	35 747	44 861	41 089	46 429	58 855

Биоживотновъдство

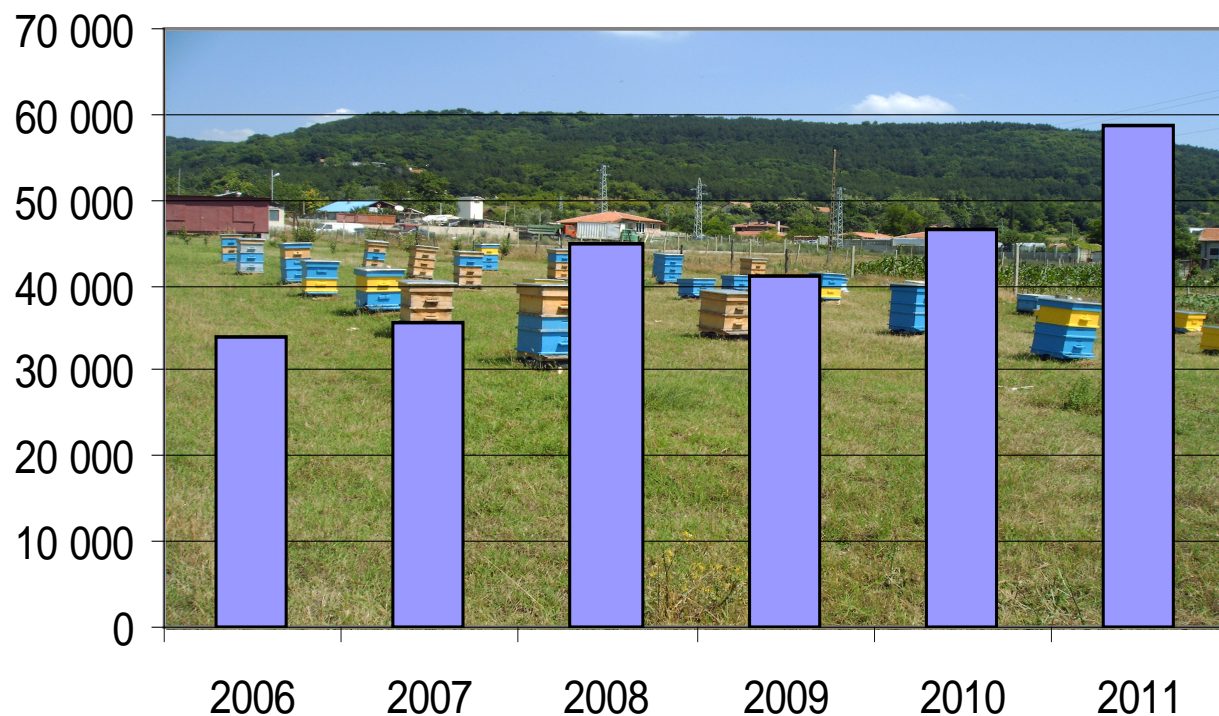

Производство – тенденции

- Продължава все още да бъде много малък дела на сертифицираните животновъдни ферми.
- Това поражда дисбаланс в производството и изкривява принципите на био земеделието, в което животните са основен елемент в кръговрата на хранителните вещества на ниво ферма

Биологично пчеларство

Пчелни семейства

■ Пчелни семейства

Продажби

- Пазара на био продукти в България изпреварва значително производството
- Почти всички вериги супермаркети предлагат био продукти
- Увеличава се броят на специализираните магазини за био храни
- Национална статистика не се води (анкетата, проведена от Биоселена в началото на 2009 г. е единственото проучване, правено в България)

Продажби

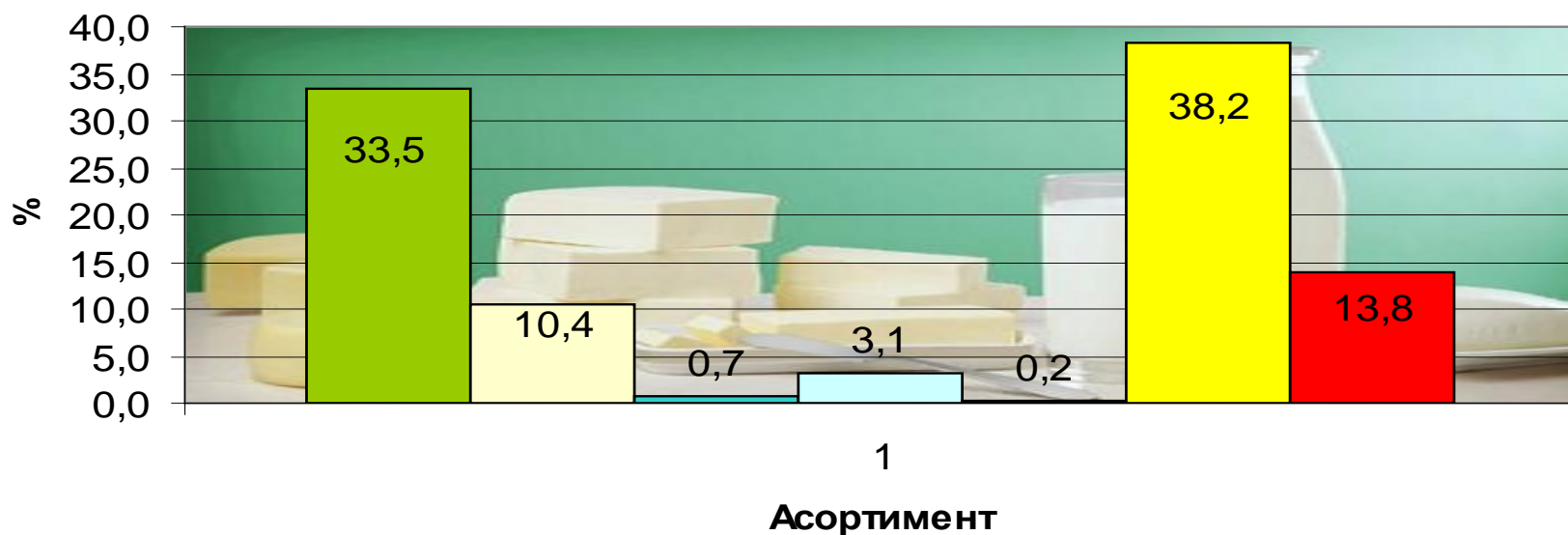
	2008	2009	2010
Дистрибутори и търговци:	14	75	106
Общ брой био артикули:	733	1200	2100
- от тях хранителни	657	-	-
- от тях нехранителни	76	-	-
- от тях произведени в България	54	-	-
Общ брой търговски обекти:	1801	-	-
Общ оборот (в лева):	7'566'000	-	-

Продажби

- От всички 733 био артикула само 54 (7,6%) са произведени в България.
- От тях само 13 са свежи продукти за консумация (мляко, кисело мляко, сирене, хляб, колбаси, краставици и домати).
- Останалите 43 артикула са консерви (зеленчукови, компоти, сокове, сладка и конфитюри), мед и сушени билки и подправки.
- Тази тенденция се запазва и през 2009, 2010 и 2011 година, като дела на българските био продукти намалява още повече (точни данни няма)

Български биологични млечни продукти

Преработка на сурово био краве мляко в %

■ Кисело мляко

■ Прясно мляко

■ Сметана

■ Млечни напитки

■ Млечени десерти

■ Сирена

■ Конвенционална преработка

Български биологични млечни продукти

Преработка на сурово био мляко в литри

Проблеми пред българското био земеделие

- има Национален план за развитие на био земеделието 2006–2013 г., който се изпълнява частично
- единствените средства за био земеделието са компенсаторните плащания на хектар по мярка 214
- Много малко образователни и разяснителни кампании за ползата от био храните. Имат кампаниен характер – 2–3 пъти в годината
- фермерите нямат достъп до качествени консултации и научно обслужване

Перспективи пред българското биоземеделие

- Наличие на необходимия минимум български производители на био продукти (повече от 800 производители) и добри субсидии за производство
- Свободно движение на стоки в ЕС
- Добра нормативна уредба (регламентите на ЕС се прилагат пряко и у нас)
- Тенденция за увеличаване на финансовата подкрепа за агроекологични дейности в новата ОСП – стабилна и предвидима помощ, независеща от политическите промени у нас
- Новата наредба за преработка във фермата и директни продажби дава шанс и на малките животновъдни стопанства да излязат на пазара със сертифицирани продукти
- Все повече хора купуват чисти и здравословни храни
- Храната поскъпва в световен мащаб

Изводи

Компенсаторните плащания по М 214 са основен фактор за развитие на биоземеделieto в България

Дисбалансираното състояние на биоземеделieto по отношение на растениеводство/животновъдство трябва да бъде коригирано с въвеждане на финансово подпомагане на инвестиции в животновъдството. Като вариант е разработване на нова Мярка

Изводи

- Биоземеделieto разчита изцяло на подпомагане
- Все още няма достатъчно развит пазар на биологични продукти

Изводи

- Необходимо е насърчаване на потреблението чрез:
- Програми за промоциране на био храни
- Разработване и въвеждане на образователни програми за деца
- По-последователна политика за разясняване ползите от потреблението на биопродукти

Изводи

- Късното стартиране на мярката подпомагаща консултантските услуги да бъде компенсирано с улесняване на процедурата. Например въвеждане на ваучерна система
- ПРСП в България не дава възможност земеделската наука да се свърже с производството по места във фермите

Заклучение

- Не само компенсаторните плащания са важни. Основен фактор е, но не достатъчен. Трябва по-комплексен подход.
- Максимална част от Националния план за Биоземеделие да бъде финансирана по ПРСР в България където и когато е **ВЪЗМОЖНО**